

Sobre pintors i museus

No tinc cap prevenció especial contra allò que se'n sol dir *art modern* (com en Institut Valencià d'Art Modern, IVAM) o *art contemporani* (com en Museu d'Art Contemporani de Barcelona, MACBA), que su-

pose que són la mateixa cosa. Sovint, en un percentatge molt alt de les pintures, de les escultures, i sobretot d'allò que en diuen *instal·lacions*, o potser *performances* i altres derivats del món de l'espectacle, estic del tot segur que el valor rigorosament estètic és un component secundari, menor, inexistent, i estic segur també que en pocs anys la immensa major part d'aquests productes seran del tot oblidats. Aquest art contemporani (com, d'altra banda, l'art de tots els temps, supose) és compost d'una minoria de productes de consistència indubtable i d'unes infinites banalitats insubstancials: la diferència és que, ara, la insubstancialitat ocupa gairebé tot l'escenari, omple museus, consumeix una proporció desmesurada de diners públics, i així l'estafa massiva va entretenant el personal i donant menjar a galeristes, crítics, especialistes i més beneficiaris de la comèdia habitual. Fins al punt que, en tan gran confusió, resulta sovint complicat de separar el bon gra alimentós, en aquesta collita universal, dels munts immensos de palla barata. Barata, però que es pot vendre a preu de cereal de primera. I al mateix temps, ai dolor, obres sublimes innombrables dels segles passats dormen el son dels justos en racons de museus on, per falta d'espai o de publicitat o de tot, a penes si és possible trobar-les, penjades en parets carregades d'altres pintures glorioses. Fet, per a mi escandalós, que es pot comprovar només fent, el mateix dia, una visita a dos museus emblemàtics, el (o la) Tate Modern, de Londres, i la National Gallery de la mateixa ciutat. Déu els conserve molts segles tots dos, per al benefici i profit de milions de turistes.

La Tate Modern és un museu exemplar d'art contemporani, no hi ha res a dir: l'edifici és esplèndid, l'adaptació

Joan Francesc Mira

de l'antiga central elèctrica és exemplar, els espais són extensos, generosos, plens de llum, ben pensats, i les administracions públiques s'hi degueren gastar milions incomptables de lliures, atès el resultat. La capsa, doncs, és esplèndida:

les sabates, són una altra qüestió. Costa d'entendre l'ordre conceptual de les seccions, costa (a mi em costa) de donar tan gran valor a l'*accionisme vienès*, als taulons de fusta de Mirosław Balka que omplen mitja sala gran, costa d'entendre els espais d'uns certs *States of flux*, o acceptar la importància d'una pintura de Barnett Newmann, tota roja amb una ratlla més fosca al marge dret, a pesar de l'explicació oficial: "La vasta extensió de pintura roja immodulada en aquesta obra és alhora absorbent i desorientadora. És interrompuda per una sola franja estreta de porpra que corre per tot el marge dret. Aquest *zip* genera una tensió a través del quadre entre presència i neutralitat, solidesa i fragilitat. La seua verticalitat també és un eco de la posició de qui el mira, cosa que ajuda a acomplir la intenció de Newmann que "l'espectador davant del meu quadre sàpiga que ell mateix és allí." Gràcies per la teoria: davant d'un quadre horitzontal, qui sap com es deu sentir qui el contempla. I així tantes pintures insípides (a pesar de tota la literatura de què els vulguen carregar), ocupant grans espais, sales, parets, que bé mereixerien una altra presència. I alhora, a la National Gallery, el visitant ha de buscar en racons amagats, en sales estretes, en parets sobrecarregades, en llocs on queden del tot ignorats. Cal insistència i paciència per a trobar meravelles com *Anna i el cec Tobit* de Rembrandt, com la petita *Madonna dei garofani* de Rafael, com el retrat dels Arnolfini de Van Eyck, com *El sopar d'Emaús* de Caravaggio, o com la *Jove davant del virginal* de Vermeer. El públic passa, no veu res, i les grans pintures que sempre seran grans queden en l'ombra anònima. Vostès poden pensar el que vulguen, jo pense que és una gran desgràcia del temps modern, o potser contemporani.

“Aquest art contemporani és compost d’una minoria de productes de consistència indubtable i d’unes infinites banalitats insubstancials: la diferència és que, ara, la insubstancialitat ocupa gairebé tot l’escenari, omple museus, consumeix una proporció desmesurada de diners públics, i així l’estafa massiva va entretenant el personal”